

POLITYKA GOSPODARCZA A WZROST MIĘDZYNARODOWEJ KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI

1. Wstęp

Jednym z istotnych problemów, przed którymi stoją współczesne gospodarki, jest wzrost, bądź utrzymanie dotychczasowego poziomu ich międzynarodowej konkurencyjności. Polityka gospodarcza państwa, rozumiana jako całokształt działań państwa skierowanych na procesy ekonomiczne, wydaje się być zasadniczym czynnikiem kształtującym międzynarodową pozycję gospodarki.

Niniejszy artykuł ma na celu podjęcie próby dowiedzenia słuszności tezy, iż należy spodziewać się, że tradycyjne postrzeganie roli państwa w kontekście prowadzonej polityki gospodarczej musi ulec zmianie. Tradycjonalizm w podejściu do funkcji gospodarczych, sprowadzał państwo głównie do realizacji następujących zadań: ochrony rynku wewnętrznego, szeroko rozumianego protekcjonizmu, orientacji proeksportowej, która określała priorytety i kierunki alokacji zasobów gospodarczych. Tego typu polityka, nazywana „*industrial policy*”, może okazać się na obecnym etapie nieskuteczna a wręcz niemożliwa do realizacji.¹ Nie zapewni ona gospodarce osiągnięcia i utrzymania odpowiedniego poziomu konkurencyjności.

Perspektywa ta, to głównie wynik dynamicznie zachodzących procesów ekonomicznych o charakterze globalnym. Stają się one poważnymi problemami, którym sprostać muszą obecne i przyszłe rządy. Determinują one tym samym kierunki, cele i narzędzia polityki gospodarczej.

2. Istota międzynarodowej konkurencyjności gospodarki

Mimo trwającej dyskusji na temat miejsca i roli państwa w gospodarce rynkowej, prowadzonej zarówno przez teoretyków jak i polityków gospodarczych, reprezentujących różne doktryny ekonomiczne, jedno wydaje się chyba pewne. Mianowicie to, iż polityka gospodarcza państwa w każdej sytuacji, niezależnie od przyjętego modelu funkcjonowania gospodarki, roli i zakresu interwencjonizmu państwowego, wywierała i będzie wywierać zasadniczy

¹ Por. W. Bieńkowski, *Polityka ekonomiczna i jej wpływ na konkurencyjność gospodarki we współczesnym świecie* [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, SGH, Warszawa 2000, s. 39.

wpływ na poziom konkurencyjności międzynarodowej na poziomie przedsiębiorstwa, jak i gospodarki, jako całości.²

We współczesnym świecie brak jest gospodarki, która opierałaby się wyłącznie na jednym ze skrajnych modeli wolnokonkurencyjnym czy interwencjonistycznym. Generalnie są to gospodarki mieszane z różnym zakresem, formami i kierunkami interwencjonizmu państwowego.³ Stąd też próba bezkolidyjnego połączenia instrumentów rynkowych z elementami interwencjonizmu państwowego może przybliżyć sukces gospodarki w wymiarze międzynarodowym.

Sukces ten, to uzyskanie przewagi konkurencyjnej w skali międzynarodowej. Wyrażający się w stałym zwiększaniu udziału danej gospodarki w światowej wymianie gospodarczej, przez uruchamianie działań ujawniających nowe przewagi komparatywne. Inaczej mówiąc, gospodarka konkurencyjna to taka gospodarka, która jest w stanie podjąć skuteczną walkę, zmierzającą do zagwarantowania sobie rosnących, długookresowych korzyści, wynikających z międzynarodowego podziału pracy w warunkach rosnącej konkurencji ze strony otoczenia międzynarodowego poprzez odpowiednie dostosowania do zmieniających się warunków wewnętrznych jak i zewnętrznych.⁴

Rywalizacja gospodarcza polega głównie na konkurowaniu eksporterów na rynkach międzynarodowych oraz konkurowaniu rodzimych producentów na rynku krajowym z importem. Polityka państwa. Powinna zatem wspierać konkurencyjność przedsiębiorstw w obu wymiarach, czyli powinna mieć charakter integralnego oddziaływania na strukturę, organizację oraz kierunki gospodarczej aktywności przedsiębiorstw krajowych.⁵

Należy przy tym pamiętać, iż celem nadrzędnym polityki gospodarczej jest poprawa poziomu i jakości życia społeczeństwa, czyli służyć powinna trwałemu zwiększaniu dobrobytu społecznego. Dlatego też wzrost konkurencyjności gospodarki nie może być celem samym w sobie.

3. Globalne wyzwania dla polityki państwa w aspekcie wspierania konkurencyjności gospodarki

Poziom międzynarodowej konkurencyjności gospodarki determinowany jest przez szereg czynników, które w najbardziej ogólny sposób podzielić można na dwie grupy, a mianowicie te o charakterze wewnętrznym i zewnętr-

² Por. W. Bieńkowski, *Polityka ekonomiczna...*, op. cit., s. 39.

³ A. Karpiński, *Co warto wiedzieć o polityce gospodarczej rządów*, Orgmasz, Warszawa 1997, s. 28.

⁴ Por. W. Bieńkowski, *Reaganomika i jej wpływ na konkurencyjność gospodarki amerykańskiej*, Warszawa 1995, s. 32 oraz J. Bossak, *Spoleczno-ekonomiczne uwarunkowania międzynarodowej zdolności konkurencyjnej gospodarki Japonii*, „Monografie i Opracowania SGPiS” nr 153, Warszawa 1985, s. 42.

⁵ Por. M. Gorynia, *Międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki a polityka ekonomiczna*, „Ekonomista”, s. 343.

nym. Większa znaczenie przypisuje się czynnikom wewnętrznym, a wśród nich rolę pierwszoplanową odgrywa polityka gospodarcza państwa.⁶

Wskutek pojawiania ciągłych zmian w otoczeniu gospodarczym, politycznym i społecznym gospodarek narodowych, jak i pod wpływem zmian samych gospodarek narodowych, konieczne staje się również przeorientowanie się państwa, jako realizatora polityki gospodarczej.

Zmiany te stają się również przyczyną rewizji teorii makroekonomicznych, opisujących rzeczywistość gospodarczą, stanowiących źródło wiedzy polityków gospodarczych, opierających swoje metody rządzenia na formułowanych przez te doktryny prawach ekonomicznych. Zmiana warunków funkcjonowania gospodarek zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, staje się skutecznym sposobem weryfikacji tej wiedzy. To, co było ocenione wcześniej, jako obiektywnie słuszne, niekoniecznie musi sprawdzić się w nowych warunkach, dając wystarczające korzyści z zastosowania tej wiedzy w praktyce gospodarczej. Konsekwentne trwanie przy raz obranym kierunku w polityce ekonomicznej wydaje się zatem błędem.

W dobie postępującej globalizacji gospodarki światowej i intensywnie zachodzących procesów integracyjnych, gospodarki narodowe wystawiane są na oddziaływanie coraz silniejszej presji otoczenia międzynarodowego. Rosnąca siła konkurencji, głównie ze strony kapitału międzynarodowego, jest wynikiem liberalizacji rynków przez likwidowanie barier w przepływie czynników produkcji. Rządy często pozbawione są możliwości skutecznego oddziaływania na kierunki przepływu tego kapitału, który staje się coraz silniejszy w porównaniu do zdolności państwa do jego bezpośredniej kontroli. Poziom obrotów wielu transnarodowych firm przekracza budżety małych i średnich krajów.⁷

Globalizacja i regionalna integracja gospodarcza, zwiększająca się otwartość gospodarek, to najbardziej widoczne i znaczące megatrendy, którym podlegają, co prawda z różną intensywnością, regiony świata i poszczególne gospodarki. Stanowią one przyczynę zmian kierunków, metod i narzędzi prowadzonej polityki państwa w sferze gospodarczej. Mówić można w związku z tym o nowych wyzwaniach dla polityki gospodarczej obecnych i przyszłych rządów. Gospodarka konkurencyjna musi tym wyzwaniom sprostać.

Z jednej strony uwidaczniają się obszary życia gospodarczego i społecznego, które powinny stanowić przedmiot szczególnej uwagi ze strony państwa i tam obserwować się będzie rosnące znaczenie polityki ekonomicznej. Należy tu wymienić m.in.:⁸

- rodząca się tzw. „nową gospodarkę” opierająca się o zastosowanie technik kapitałochłonnych i wiedzochłonnych, co w praktyce oznacza komplikowanie się procesów produkcyjnych oraz pochłanianie coraz większych środ-

⁶ Por. S. Uplawa, *Transformacja a międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki*, Instytut Rozwoju i Studiów Strategicznych, „Z prac Instytutu” nr 32, Warszawa 1996.

⁷ Por. A. Karpiński, op. cit., s. 31-32.

⁸ Ibidem, s. 29-30.

ków na finansowanie postępu technicznego, odpowiedniego poziomu wykształcenia społeczeństwa;

- coraz bardziej dotkliwe, negatywne skutki postępu cywilizacyjnego i ich presja na środowisko naturalne, co staje się przyczyną rosnącego znaczenia ekorozwoju;
- ujawniające się problemy demograficzne, zarówno w społeczeństwach wysokorozwiniętych, jak i słabo rozwiniętych, ujawniające w niekorzystnym przyroście naturalnym.

Natomiast z drugiej strony pojawiają się ograniczenia w możliwościach oddziaływania polityki państwa na sferę gospodarczą. Wspomniane wcześniej procesy globalizacji i integracji, powodujące otwieranie się narodowych systemów gospodarczych, redukują bądź eliminują obszary oddziaływania państwa, pozbawiając je możliwości stosowania niektórych narzędzi interwencji. Za przykład wskazać można w tym momencie chociażby na liberalizację międzynarodowej, następującej w wyniku ustaleń kolejnych rund negocjacji GATT (WTO). Osiągnięte porozumienia dotyczące znaczącej redukcji poziomu stawek celnych, ograniczających możliwości protekcji w polityce handlowej, jak i stosowanych ograniczeń ilościowych. Ponadto dynamicznie zachodzące procesy integracji głównie w Europie, powodują centralizację decyzji w zakresie polityki gospodarczej na poziomie organów ponadnarodowych, np. polityka monetarna, polityka kursu walutowego, za pomocą której państwo może oddziaływać na koszty, ceny oraz konkurencyjność eksportu. Rządy narodowe utraciły w związku z tym pewien zakres autonomii oraz narzędzia tradycyjnie wykorzystywane w ramach polityki gospodarczej państwa. Procesy integracyjne będą powodowały, iż państwo wskutek przenoszenia określonych uprawnień na organy ponadnarodowe w zakresie polityk makroekonomicznych, będzie koncentrowało swoją uwagę na politykach mikroekonomicznych z rosnącą rolą polityki strukturalnej. Reasumując, wspomniane tendencje uzasadniają możliwość postawionej wcześniej tezy.

Obserwując w obecnym czasie gospodarki europejskie, można postawić tezę, że lepiej radzą sobie z globalną konkurencją te gospodarki, które postawiły na otwarcie gospodarcze, stopniowe ograniczanie bezpośredniego oddziaływania państwa na procesy gospodarcze, zastępując państwo – tam gdzie jest to tylko możliwe, biorąc pod uwagę koszty tych zmian – rozwiązaniami rynkowymi.

Przykładem takiego kraju jest Irlandia. W gospodarce tej w latach osiemdziesiątych w ciągu relatywnie krótkiego okresu czasu, udział budżetu państwa w PKB spadł z około 55% do około 40%. Natomiast deficyt budżetowy został ograniczony z poziomu 10% PKB do około zera. W wyniku tych zmian, które doprowadziły do spadku udziału sektora publicznego w gospodarce do około 7%, gospodarka ta w latach dziewięćdziesiątych osiąga spektakularny

wzrost gospodarczy, który jest w dużym stopniu wynikiem napływu inwestycji bezpośrednich.⁹

Źródła sukcesu gospodarki irlandzkiej tkwią przede wszystkim w sprawie prowadzonej polityce gospodarczej rządu, która polegała na otwarciu gospodarczym, rozpoczętym w drugiej połowie lat sześćdziesiątych. Spowodowało to bardzo dynamiczny napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Liberalna polityka gospodarcza rządów Irlandii, tworzyła i tworzy sprzyjający klimat dla napływu kapitału zagranicznego, głównie ze Stanów Zjednoczonych.

Można, zatem przypuszczać, że zbyt duży udział sektora publicznego (np. w Grecji ok. 25%) może negatywnie wpływać przede wszystkim na efektywność inwestowania, również w te dziedziny, które stanowią źródło bardziej dynamicznego rozwoju gospodarczego.¹⁰

Wskazać należy przede wszystkim dwa generalne czynniki, które stały się podstawami uzyskania przewagi lokalizacyjnej bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Po pierwsze stało się za przyczyną prowadzonych na szeroką skalę inwestycji w infrastrukturę, umożliwiającą wykorzystanie najnowocześniejszych technologii. Po drugie istotnym czynnikiem zachęcającym do inwestowania w tym kraju stały się relatywnie niskie stopy podatkowe dla podmiotów zagranicznych. Po trzecie Irlandia jest członkiem Unii Europejskiej, co pozwala jej dyskontować korzyści wynikające z integracji gospodarczej.

4. Polityka proinnowacyjna państwa

Kluczowym problemem w podnoszeniu konkurencyjności gospodarki jest polityka innowacyjna państwa.¹¹ Innowacyjność gospodarki jest kluczowym warunkiem jej konkurencyjności. We współczesnych gospodarkach staje się ona ważnym elementem polityki strukturalnej. Do podstawowych zadań polityki proinnowacyjnej państwa zaliczyć należy intensyfikowanie wdrożeń nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych poprzez zwiększanie chłonności przedsiębiorstw na wyniki badań naukowych, wykorzystywania nowoczesnej wiedzy oraz usprawnień w dziedzinie organizacji i zarządzania. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw, to jednocześnie zwiększenie ich zdolności wytwarzania nowych lub/i zmodyfikowanych towarów. Oznacza to możliwość stworzenia takiej oferty produktowej, która będzie w stanie zaspokoić rosnące wymagania rynku krajowego, a przede wszystkim międzynarodowego.

Państwo, które jak już wcześniej wspomniano, posiada obecnie ograniczone możliwości wykorzystywania tradycyjnych narzędzi polityki gospodar-

⁹ Por. W. Orłowski, *Polskie szanse w świetle doświadczeń krajów średnio rozwiniętych, wcześniej przyjętych do Unii Europejskiej* [w:] J. Winiecki (red.), *Polska wobec integracji z Unią Europejską i globalizacji gospodarki*, TEP, Warszawa 1999, s. 39-42.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ W listopadzie 1994 r. Komitet Badań Naukowych opracował „Założenia polityki proinnowacyjnej państwa”. W dokumencie tym zawarto cele szczegółowe działań państwa oraz zaproponowano instrumenty, które powinny być wykorzystane przez rząd, w celu podniesienia poziomu innowacyjności gospodarki polskiej.

czej, w celu tworzenia sprzyjających warunków rozwoju przedsiębiorczości, która będzie w stanie konkurować na globalnych rynkach, winno zwrócić szczególną uwagę na rozwój instytucji, których celem będzie wspieranie funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw oraz ich działalności innowacyjnej.

Zdaniem J. Dunninga, polityka państwa w zakresie wzmocnienia międzynarodowej konkurencyjności gospodarki, powinna być zorientowana na stworzeniu odpowiedniego i sprawnie funkcjonującego otoczenia instytucjonalnego biznesu. Otoczenie to winno tworzyć sprzyjający klimat rozwoju przedsiębiorczości, poprzez oddziaływanie na siłę przedsiębiorstw w walce konkurencyjnej.¹²

Wspominane rozwiązania instytucjonalne to przede wszystkim obowiązujące prawo, które w sposób jawny i czytelny określać będzie zasady współistnienia podmiotów gospodarczych w warunkach rosnącej konkurencji. Powinno ono zmuszać uczestników procesów gospodarczych do przestrzegania reguł rynku, ale jednocześnie nie może ono nadmiernie ograniczać swobód gospodarczych.

Do instytucji tych zaliczyć należy również instytucje publiczne i prywatne, które uczestniczą w życiu społeczno-gospodarczym kraju.¹³ Nazywane się je również instytucjami środowiska biznesowego (*business environment*). Powinny one tworzyć sprzyjające warunki inwestowania i funkcjonowania przedsiębiorczości, a ich dynamiczny rozwój jest szczególnie ważny w gospodarkach transformujących się. W gospodarkach tych wypełniają lukę, powstającą w wyniku stopniowego wycofywania się państwa. Stają się one bardzo ważnym elementem tzw. infrastruktury rynku, koniecznym w gospodarce rynkowej. W związku z tym, państwo powinno być inicjatorem ich powstawania. Instytucje te muszą posiadać odpowiednie cechy jakościowe i tworzyć system podmiotów wzajemnie powiązanych i uzupełniających się, ponieważ sprzyja realizacji ich wspólnego celu.

Powyższy problem znalazł odzwierciedlenie w koncepcji polegającej na zbudowaniu systemu innowacji (krajowego systemu innowacji – KSI oraz regionalnego systemu innowacji – RSI).¹⁴ Określić go można jako mechanizmy, struktury, powiązania między instytucjami publicznymi i prywatnymi zarówno krajowymi jak i zagranicznymi. Ważnym elementem tak rozumianego systemu innowacji jest współpraca świata nauki ze sferą biznesu. Te rozwiązania systemowe powinny zwiększać dostępność przedsiębiorstwom do osiągnięć nowoczesnej wiedzy i techniki przez zagwarantowanie szybszego prze-

¹² J. Dunning, *Governments, Economic Organizations and International Competitiveness*, przyt. za: A. Chmielak, *Miękkie determinanty konkurencyjności międzynarodowej* [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski...*, op. cit., s. 51.

¹³ Por. W. Bieńkowski, P. Sadza, *Rola instytucji w poprawie konkurencyjności gospodarki – zadania dla rządu* [w:] H. Podedworny, J. Grabowiecki, H. Wnorowski (red.), *Konkurencyjność gospodarki polskiej a rola państwa przed akcesją do Unii Europejskiej*, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2000, s. 68.

¹⁴ Por. np. A. Kukliński, *Regionalne systemy innowacji (RSI) w Polsce doświadczenia i perspektywy* [w:] Kukliński A. (red.), *Problemy przestrzeni europejskiej*, Warszawa 1997 oraz E. Stawasz, *Instrumenty transferu...*, op. cit., s. 18 i nast.

pływu informacji oraz zwiększenie dostępności do kapitału, który będzie umożliwiał wdrożenie nowych rozwiązań.¹⁵ Zwiększenie zdolności konkurencyjnej gospodarki jest możliwe dzięki stworzeniu i rozwijaniu krajowego oraz regionalnego systemu innowacji, czyli zastosowanie takich rozwiązań instytucjonalno-organizacyjnych, które korzystnie wpłynąć będą na absorpcję i dyfuzję innowacji w gospodarce. Ważne jest, aby poszczególne elementy tego systemu działały w sposób spójny, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym.¹⁶

Globalizacja powoduje również ewolucję w polityce innowacyjnej współczesnych gospodarek. Polegają one głównie na zmianie pozycji państwa i charakteru jego oddziaływania. Jak pisze E. Stawasz: „początkowo państwo było głównym aktorem polityki innowacyjnej i starało się narzucać (w drodze regulacji) określone kierunki rozwoju technologicznego, współcześnie działa ono bardziej jako koordynator i czynnik ułatwiający, który tworzy instytucjonalne ramy dla samoregulacji przebiegu innowacji technologicznych. W polityce innowacyjnej coraz częściej uwzględnia się aspekty organizacyjne, instytucjonalne i kulturowe innowacji”.¹⁷

Wspomniane zmiany w charakterze polityki innowacyjnej zaobserwować można na przykładzie krajów Unii Europejskiej. Problem ten prezentowany jest w tabeli 1.

5. Zakończenie

Powyższe rozważania miały na celu próbę przeanalizowania najistotniejszych zmian (zdaniem autora), które są widoczne w polityce gospodarczej współczesnych gospodarek oraz wskazanie przyczyn powodujących je.

Tabela 1. **Ewolucja polityki innowacyjnej krajów Unii Europejskiej**

Polityka innowacyjna	Tradycyjna	Obecna
Przedmiot	Rozwój innowacji technologicznych	Dodatkowo: aspekty organizacyjne, instytucjonalne i kulturowe innowacji
Cel	Wzrost gospodarczy	Dodatkowo: problemy społeczne i ekologiczne
Fazy procesu innowacji technologicznych	Początkowe, dalekie od rynku (głównie badania podstawowe)	Także fazy bliskie rynkowi (transfer technologii)

¹⁵ Por. c

¹⁶ T. Markowski, *Regionalne systemy innowacji w aspekcie strategii rozwoju regionalnego Polski 2000-2006* [w:] J. Szlachta (red.), *Narodowa strategia rozwoju regionalnego*, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, „Biuletyn” zeszyt 191, Warszawa 2000, s. 340.

¹⁷ E. Stawasz, op. cit., s. 31.

Integracja polityczna	Element polityki gospodarczej (głównie ukryta polityka innowacyjna)	Niezależna dziedzina polityki, ściśle związana z innymi dziedzinami (w coraz większym stopniu jawna i widoczna polityka technologiczna)
Rola państwa	Główny aktor procesu innowacji technologicznych	Czynnik ułatwiający i koordynator samoregulacji procesu innowacyjnego
Instrumenty	Wsparcie, regulacje	Budowa infrastruktury
Typ	Bezpośrednia kontrola	Kontrola kontekstu

Źródło: J. Kozłowski, Polityka naukowa – polityka innowacyjna. Nowe rozwiązania. Streszczenie wybranych publikacji zachodnich; cyt. za: E. Stawasz, op. cit., s. 31.

Zmiana orientacji w polityce rządów widoczna jest chociażby w Unii Europejskiej. Dotyczy to głównie państw kontynentalnych, które odchodzą powoli od socjalnego charakteru polityki gospodarczej, wymagającej większej obecności państwa w gospodarce, na rzecz zwiększającego się liberalizmu, chociażby w ramach narzędzi fiskalno-budżetowych.

Błędem byłoby jednocześnie sądzić, iż znaczenie polityki gospodarczej zostanie istotnie zmniejszone. Polityka państwa będzie miała nadal znaczący wpływ na dynamizowanie rozwoju gospodarczego, przez działania w ramach polityki strukturalnej, która – jak już wcześniej wspomniano – sprzyjać będzie tworzeniu podstaw konkurencyjności gospodarki. Będzie się to odbywało głównie przez wyszukiwanie i wykorzystywanie nowych możliwości uzyskiwania przewag rynkowych na arenie międzynarodowej.

Szczególnego znaczenia problem ten nabiera w gospodarkach transformujących się, w których z zasady znaczenie aktywnej roli państwa jest większe, niż w gospodarkach o dłuższej historii gospodarek rynkowych. Polityka gospodarcza w takich krajach musi służyć nadrabianiu zaległości w poziomie rozwoju gospodarczego w stosunku do reszty rozwiniętych gospodarek rynkowych. Osiągnięcie tego celu zdecydowanie wymaga podejmowania bardziej intensywnych działań ze strony rządu, niż w przypadku, gdy gospodarka wypracowała już swoją pozycję na arenie międzynarodowej, a rola państwa może się skupić na utrzymaniu jej dotychczasowej pozycji. Nie oznacza to, iż gospodarki wysokorozwinięte nie dążą do wzmocnienia swojej międzynarodowej pozycji. Różnica polega na tym, iż rządy w obu przypadkach podejmują działania w warunkach ekonomicznych.

Nie mniej jednak w każdej sytuacji gospodarczej, państwo, będące inicjatorem przemian systemowych, gospodarczych i politycznych, powinno oddziaływać szczególnie na te obszary gospodarki, które w przyszłości staną się nośnikami postępu gospodarczego i społecznego. Dotyczy to głównie polityki proinnowacyjnej, polegającej na ukierunkowaniu gospodarki na postęp techniczny, zmiany technologiczne i organizacyjne itd. Państwo powinno uczestniczyć w ich finansowaniu oraz współfinansowaniu, wraz z sektorem

prywatnym, stwarzać podmiotom gospodarczym możliwości wykorzystywania efektów badań naukowych i nowych rozwiązań w sferze działalności gospodarczej.

Polityka innowacyjna państwa powinna zatem opierać się na pobudzaniu transferu technologii i innowacji, przez tworzenie odpowiednich systemów infrastrukturalnych i instytucjonalnych, służących rozwojowi oraz stałemu zwiększaniu praktycznego wykorzystania wiedzy. Służyć to będzie budowaniu trwałych przewag konkurencyjnych.¹⁸

Zwiększanie innowacyjności gospodarki oraz kształtowanie odpowiedniej struktury działowo-gałęziowej gospodarki, w kierunku dynamizowania tych działalności, które opierają się na wykorzystaniu nowoczesnych technologii, czyli najnowszej, wiedzy muszą stać się podstawowymi celami w długookresowym planowaniu strategicznym państwa i polityce gospodarczej.

Bibliografia:

1. Bieńkowski W., *Polityka ekonomiczna i jej wpływ na konkurencyjność gospodarki we współczesnym świecie* [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, SGH, Warszawa 2000.
2. Bieńkowski W., *Reaganomika i jej wpływ na konkurencyjność gospodarki amerykańskiej*, Warszawa 1995, s. 32 oraz Bossak J., *Spółeczno-ekonomiczne uwarunkowania międzynarodowej zdolności konkurencyjnej gospodarki Japonii*, „Monografie i Opracowania SGPiS” nr 153, Warszawa 1985, s. 42.
3. Bieńkowski W., Sadza P., *Rola instytucji w poprawie konkurencyjności gospodarki-zadania dla rządu* [w:] Podedworny H., Grabowiecki J., Wnorowski H. (red.), *Konkurencyjność gospodarki polskiej a rola państwa przed akcesją do Unii Europejskiej*, Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2000.
4. Dunning J., *Governments, Economic Organizations and International Competitiveness*, przyt. za: Chmielak A., *Miękkie determinanty konkurencyjności międzynarodowej* [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski...*
5. Gorynia M., *Międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki a polityka ekonomiczna*, „*Ekonomista*”, s. 343.
6. Karpiński A., *Co warto wiedzieć o polityce gospodarczej rządów*, Orgmasz, Warszawa 1997.
7. Kozłowski J., *Polityka naukowa – polityka innowacyjna. Nowe rozwiązania*. Streszczenie wybranych publikacji zachodnich.
8. Kukliński A., *Regionalne systemy innowacji (RSI) w Polsce doświadczenia i perspektywy* [w:] Kukliński A. (red.), *Problemy przestrzeni europejskiej*, Warszawa 1997, oraz E. Stawasz, *Instrumenty transferu...*

¹⁸ Por. T. Markowski, E. Stawasz, R. Zembaczyński (red.), *Instrumenty transferu technologii i pobudzania innowacji. Wybór ekspertyz*, Zespół Zadaniowy ds. Polityki Strukturalnej w Polsce, Warszawa 1997, s. 7.

9. Markowski T., *Regionalne systemy innowacji w aspekcie strategii rozwoju regionalnego Polski 2000-2006* [w:] Szlachta J. (red.), *Narodowa strategia rozwoju regionalnego*, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, „Biuletyn” zeszyt 191, Warszawa 2000, s. 340.
10. Markowski T., Stawasz E., Zembaczyński R. (red.), *Instrumenty transferu technologii i pobudzania innowacji. Wybór ekspertyz*, Zespół Zadaniowy ds. Polityki Strukturalnej w Polsce, Warszawa 1997.
11. Orłowski W., *Polskie szanse w świetle doświadczeń krajów średnio rozwiniętych, wcześniej przyjętych do Unii Europejskiej* [w:] Winiński J. (red.), *Polska wobec integracji z Unią Europejską i globalizacji gospodarki*, TEP, Warszawa 1999.
12. *Polska 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju*, RCSS, Warszawa, lipiec 2000.
13. Uplawa S., *Transformacja a międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki*, Instytut Rozwoju i Studiów Strategicznych, „Z prac Instytutu” nr 32, Warszawa 1996.